

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Amsterdam spijkert taalvaardigheid voorschoolleidsters bij

Kuiken, F.

Publication date

2010

Document Version

Final published version

Published in

Het Onderwijsblad

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kuiken, F. (2010). Amsterdam spijkert taalvaardigheid voorschoolleidsters bij. *Het Onderwijsblad*, 14(18), 54-55.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Home De AOb Over uw sector **het Onderwijsblad** Service voor leden Meer AOb Mediaoverzicht About us

het Onderwijsblad het Onderwijsblad archief

maak site favoriet

het Onderwijsblad > **Onderwijsbladarchief**

titel	Amsterdam spijkert taalvaardigheid voorschooleidsters bij
chapeau	
nummer blad	18
datum blad	13-11-2010
auteur	Overige
rubriek	Opinie

De helft van de voorschooleidsters in Amsterdam scoort onvoldoende op Nederlands spreken, lezen en schrijven. Folkert Kuiken, bijzonder hoogleraar Nederlands als tweede taal, beschrijft wat er gedaan wordt om het niveau op te krikken.

Tekst Folkert Kuiken

In 2008 heeft de Onderwijsinspectie de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) in de vier grote steden beoordeeld. Een van de gesignaleerde knelpunten in Amsterdam betrof de taalvaardigheid in het Nederlands van de voorschooleidsters. Dat heeft ertoe geleid dat de Universiteit van Amsterdam van de gemeente de opdracht heeft gekregen om vast te stellen aan welke norm de taalvaardigheid van Amsterdamse voorschooleidsters moet voldoen. Vervolgens is nagegaan in hoeverre deze norm door de leidsters werd behaald.

De Amsterdamse taalnorm

Voor het werk als voorschooleidster binnen de vve is wettelijk minimaal een diploma pedagogisch werker 3 vereist (PW3: drie jaar mbo). In de praktijk beschikt een deel van de voorschooleidsters over een diploma pedagogisch werker 4 (PW4: vier jaar mbo). Op basis van literatuurstudie en praktijkobservaties werden normen voor taalvaardigheid vastgesteld waaraan leidsters zouden moeten voldoen. Deze normen zijn gekoppeld aan de taalniveaus van het door de Raad van Europa vastgestelde Common European Framework of References for Languages. Binnen dit raamwerk, dat in Nederland bekend staat als het Europese referentiekader, worden zes niveaus van taalvaardigheid onderscheiden (oplopend van A1 via A2, B1, B2 en C1 naar C2).

Omwille van tijdsdruk en beschikbare middelen is in samenspraak met de opdrachtgever besloten om de leidsters te toetsen op hun spreek-, schrijf- en leesvaardigheid. Omdat de mondelinge vaardigheid van de leidsters in hun werk zo'n belangrijke rol speelt in het contact met de kinderen en de ouders is vastgesteld dat alle Amsterdamse leidsters wat spreken betreft op niveau B2 moeten functioneren. Voor de andere productieve vaardigheid, het schrijven, geldt niveau B1 als minimum; voor de receptieve vaardigheid lezen niveau B2. De 'Amsterdamse taalnorm' waaraan alle voorschooleidsters moeten voldoen, ziet er daarom als volgt uit: spreken B2, schrijven B1, lezen B2.

Hierna zijn alle ruim 700 Amsterdamse voorschooleidsters onderworpen aan een voor dit doel ontwikkelde taaltoets. De opdrachten die de leidsters in het kader van deze toetsing moesten uitvoeren, hadden betrekking op onderwerpen die direct of indirect met de vve te maken hadden. Bij de spreektoets moesten de leidsters zinnen naspreken en reageren op praktijkgebaseerde situaties. Bij schrijven werd gelet op

spelling, gebruik van lidwoorden en voorzetsels, woordvolgorde, enzovoort. De leestoets bestond uit teksten waarover meerkeuze- en waar/nietwaar-vragen moesten worden beantwoord.

Resultaten

Uiteindelijk legden 657 leiders alle drie de toetsonderdelen af. Van deze leiders behaalden er 326 (= 49,6%) de vastgestelde norm, terwijl 331 leiders (= 50,4%) uitvielen op een of meer onderdelen. Zij scoorden het slechtst op lezen (53,3% geslaagd), gevolgd door schrijven (76,5% geslaagd) en het best op spreken (85,4% geslaagd). Concluderend werd vastgesteld dat de helft van de getoetste voorschoolleiders niet aan de taalnorm voldeed. Als we ons beperken tot het spreken - de vaardigheid die voor de dagelijkse praktijk in de voorschool het belangrijkste is - dan leverde dat een iets minder negatief beeld op, omdat 'slechts' 15 procent van de leiders niet aan de norm voor spreken voldeed. Vervolgens is aan alle gezakte leiders een remediëringstraject aangeboden. Dit traject bestaat uit in totaal vier modules die door het roc van Amsterdam en roc ASA zijn ontwikkeld en worden uitgevoerd. Na elke module bestaat er een mogelijkheid tot herkansing. Zo'n 300 leiders hebben van dit aanbod gebruikgemaakt, waarvan er halverwege dit traject inmiddels tachtig alsnog de vastgestelde norm hebben behaald. De overige leiders zullen zich meer tijd en inspanning moeten getroosten om aan de norm te voldoen.

Nederlands terug in de opleiding

Uiteraard is het de vraag waarom zoveel leiders de eerste keer niet zonder meer voor de taaltoets zijn geslaagd. Daar zijn verschillende verklaringen voor. In de eerste plaats speelden bij sommigen zenuwen en een slechte voorbereiding een rol. Hoewel de instellingen informatie hadden ontvangen over de aard en de vorm van toetsing, bleek die niet aan alle leiders te zijn doorgespeeld. En voor wie in geen jaren commentaar heeft gehad op haar spreek- of schrijfvaardigheid, kan een formele testsituatie voor heel wat spanning en stress zorgen. Overigens waren dat vaak de leiders die al bij de eerste herkansing wel de norm behaalden.

In de tweede plaats moeten we bedenken dat de achtergrond van de Amsterdamse voorschoolleiders zeer uiteenlopend is. Zo zijn er veel leiders, vaak van allochtone herkomst, die vanuit ID-banen zijn doorgestroomd naar reguliere functies met het doel op die manier de integratie te versnellen. De kinderopvang was een sector waarin dit met aanvullende opleidingen vrij intensief plaatsvond. Binnen deze opleidingen werd echter maar weinig aandacht aan taal besteed en daarvan moeten we nu de wrange vruchten plukken. Daarnaast zijn er leiders die wel een volledige mbo-opleiding hebben afgerond, maar die nooit een examen Nederlands hebben afgelegd, omdat Nederlands als vak destijds was afgeschaft in het mbo. Gelukkig is die maatregel inmiddels teruggedraaid: binnen de mbo-opleidingen is Nederlands weer als vak ingevoerd en binnen alle niveaus en vormen van onderwijs bestaat hernieuwde aandacht voor het stimuleren en toetsen van de taalvaardigheid in het Nederlands.

Verder lijken de eigen ervaringen van de leiders met de in de toets voorkomende situaties niet altijd in hun voordeel te werken. Dat is vooral bij de leestoets het geval. Bij een vraag over wat bijvoorbeeld goed speelgoed voor kinderen is, kiezen leiders soms eerder voor een antwoord dat overeenstemt met hun eigen ideeën dan wat daarover in de tekst wordt gezegd. Het betekent voor de docenten van de bijspijker cursus dat zij de leiders op dit soort valkuilen opmerkelijk moeten maken.

Intussen houden we goede hoop dat ook de leiders die nu nog in het remediëringstraject zitten, uiteindelijk voor de toets zullen slagen. Het is echter niet uitgesloten dat het een klein aantal leiders niet lukt. Voor hen zal zo mogelijk naar een andere passende werkkring moeten worden uitgekeken. Verder moeten werkgevers ervoor waken dat er geen nieuwe leiders worden aangesteld bij wie de vaardigheid in het Nederlands te wensen overlaat. Daartoe wordt momenteel aan de Universiteit van Amsterdam een nieuwe (digitale) toets ontwikkeld die door de instellingen zelf kan worden afgenomen in afwachting van een volgende generatie leiders die voldoende vaardig zijn in het Nederlands.

Prof. dr. Folkert Kuiken is bijzonder hoogleraar Nederlands als tweede taal aan de Universiteit van

Amsterdam

© 2011 het Onderwijsblad.

Alle rechten voorbehouden

Het auteursrecht op de artikelen in dit archief berust bij Het Onderwijsblad, columnist of freelance medewerkers. Het citeren van delen van artikelen is toegestaan, mits met bronvermelding. Volledige overname, herpublicatie of opname in andere publicaties is slechts toegestaan na overleg met de hoofdredacteur (onderwijsblad@aob.nl). Indien het gaat om artikelen van freelance medewerkers zal hiervoor een bedrag in rekening worden gebracht.

 [Verzenden](#) [Afdrukken](#)

[home](#) . [straksvoordeklas.nl](#) . [aobscholing.nl](#) . [contact](#) . [about us](#)

AOb·Sterk in onderwijs